

2025

Rapport om mulige forebyggende tiltak i regi av Partssamarbeidet i sjømatnæringen

Arbeidsgruppe Forebygging
Partssamarbeidet
26.05.2025

Innhold

Sammendrag.....	3
1. Bakgrunn.....	4
1.1 Samarbeid mellom myndighetene og sjømatnæringen.....	4
1.2 Oppdrag og mandat	4
1.3 Deltakere.....	5
2. Forebygging som metode	5
3. Sårbarheter	7
3.1 Arbeidsavtaler og mannskapslister	7
3.1.1 Arbeidsavtaler	7
3.1.2 Mannskapslister.....	8
3.1.3 Registrering i AA-registeret.....	8
3.1.4 Manglende samarbeid og manglende felles oversikt over sjømatnæringen	8
3.2 Underrapportering og feilregistrering av fangster	9
3.2.1 Feilregistrering av fangster ved landing	9
3.2.2 Misbruk av tillitsbaserte rapporteringssystemer.....	9
3.2.3 Smugling og feildeklarerer ved eksport	10
4. Tiltak.....	10
4.1 Innledning – SMART-modellen.....	10
4.2 Arbeidsavtaler og mannskapslister	11
4.2.1 Øke kompetansen hos tilsynsmyndighetene	11
4.2.2 Krav til standardformular fra Sjøfartsdirektoratet skal også gjelde fiskeflåten.....	11
4.2.3 Regelverksutvikling og opprydning i begreper	11
4.2.4 Fiskerne som er ansatt, må registreres i AA-registeret.....	12
4.2.5 Mannskapslister bør sendes til offentlige myndigheter før havneavgang	12
4.2.6 Etablere a-krim sjø som undergruppe i a-krim	12
4.3 Underrapportering og feilregistrering av fangster	13
4.3.1 Opplæring og kurs	13
4.3.2 Bruk av mentor.....	13
4.3.3 Informasjonstiltak – holdningskampanjer	14
4.3.4 Podkast-episoder om fiskerikriminalitet.....	14
4.4 Andre typer tiltak - mediestrategi.....	14
4.5 Oppsummering av tiltak med vekting og prioritering.....	15
4.5.1 Vekting.....	15
4.5.2 Prioritering av tiltak.....	16
5. Effektmåling.....	17
6. Kilder	19

7. Vedlegg.....	20
-----------------	----

Sammendrag

Under det årlige møtet i Partssamarbeidet i sjømatnæringa i 2024 ble det besluttet å etablere en arbeidsgruppe som skulle kartlegge sårbarheter i sjømatnæringa og foreslå forebyggende tiltak. Formålet med tiltakene skulle være å redusere mulighetsrommet for kriminelle aktører. Sårbarhetene og tiltakene kan gjelde hele verdikjeden til både tradisjonelle fiskerier og havbruksnæringen.

Arbeidsgruppen har bestått av deltakere fra Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Sjøfartsdirektoratet, Sjømatbedriftene, Skatteetaten og Tolletaten.

Alle organisasjonene og etatene har gitt innspill på sårbarheter som treffer sine bedrifter, medlemmer og myndighetsområder. Basert på innspillene har arbeidsgruppen jobbet med følgende to overordnede sårbarheter:

- Mangelfulle eller manglende **arbeidsavtaler** gir muligheter for a-krim og mangelfulle eller manglende **mannskapslister** gjør at myndighetene ikke vet hvem som er om bord i fiskefartøy.
- Kvotereduksjon og nedgang i inntekter for rederier/fartøy øker risikoen for **underrapportering og feilregistrering av fangster**

Disse sårbarhetene kan medføre ytterligere sårbarheter i andre deler av verdikjeden og utgjøre en risiko for brudd på flere etaters regelverk og føre til konkurransevridning i disfavør av lovlidige aktører.

Gjennom flere Teams-møter og en fysisk workshop har arbeidsgruppen foreslått forebyggende tiltak som kan redusere mulighetsrommet for kriminelle handlinger innenfor de to sårbarhetene. Fokuset har vært på forebygging og å finne tiltak som minst to av partene kan samarbeide om. Alle tiltakene er vektet i forhold til forventet effekt av tiltaket og ressursinnsatsen som kreves for å gjennomføre tiltaket. Basert på vektingen har arbeidsgruppen foreslått en prioritering av tiltakene. Flere tiltak foreslås i samme prioriteringskategori fordi de kommer ut med tilnærmet lik score i vektingen.

Prioritering	Tiltak	Kortsiktig/langsiktig
1	Mannskapslister sendes til offentlige myndigheter før havneavgang	Langsiktig
1	Opplæring og kurs	Kortsiktig
1	Mediestrategi for Partssamarbeidet	Kortsiktig/langsiktig
2	Bruk av mentor	Kortsiktig
2	Krav til standardformular fra Sjøfartsdirektoratet skal også gjelde fiskeflåten	Langsiktig
2	Fiskerne som er ansatt, må registreres i AA-registeret	Langsiktig
2	Podkast-episoder om fiskerikriminalitet	Kortsiktig
2	Regelverksutvikling og opprydning i begreper	Langsiktig
3	Informasjonstiltak – holdningskampanjer	Kortsiktig
4	Øke kompetansen hos tilsynsmyndighetene	Kortsiktig
4	Etablere A-krim sjø som undergruppe i A-krim	Langsiktig

Arbeidsgruppen anbefaler at årlige møtet i Partssamarbeidet i 2025 beslutter hvilke tiltak som bør gjennomføres. Videre må Partssamarbeidet etablere en eller flere prosjektgrupper som får ansvar for gjennomføringen av tiltakene.

I. Bakgrunn

I.1 Samarbeid mellom myndighetene og sjømatnæringen

Et godt samarbeid mellom myndighetene og sjømatnæringen er avgjørende for å sikre at regelverket etterleveres, og at det skapes ryddige og like konkurransevilkår for aktørene i næringene.

Samarbeidet skal legge til rette for at vi skal ha en åpen og tett dialog og bidra til å øke kunnskap og forståelse om hverandres utfordringer og oppgaver.

Myndighetene og sjømatnæringen har et felles mål om at registrering og rapportering skal være korrekt. Sammen skal man jobbe for å forenkle regelverk der det er formålstjenlig.

Det er et felles mål å få til gode arbeidsvilkår, og et godt og anstendig arbeidsmiljø i sjømatnæringen, og at aktører likebehandles.

Samarbeidet skal også fokusere på felles forebygging av kriminalitet, samt avdekking av ulovligheter og omgåelser av regelverk.

I.2 Oppdrag og mandat

På det årlige møtet i Partssamarbeidet 28. august 2024 ble det besluttet å etablere en arbeidsgruppe med tema «Forebyggende tiltak – hvor er utfordringene?». Arbeidsgruppen skal foreta en prioritering av mulige tiltak etter en kartleggingsfase. Et av formålene er å redusere mulighetsrommet for kriminelle aktører. Dette gjøres blant annet ved kunnskapsdeling.

I samarbeidsavtalen for Partssamarbeidet, har avtalepartene blant annet forpliktet seg til å medvirke til:

- en åpen dialog og en vedvarende vilje til å arbeide for etterlevelse av regelverket i næringen
- å øke kunnskapen om hverandres utfordringer og oppgaver
- å videreføre og styrke samarbeidet mellom partene
- å forebygge kriminalitet

Målsettingen er at det skapes ryddige forhold og like konkurransevilkår for aktørene i næringen. Gjennom arbeidet med dette oppdraget, og den videre oppfølgingen av tiltakene som foreslås, vil arbeidsgruppen bidra til at målsettingen med Partssamarbeidet nås.

Arbeidsgruppen har bestått av deltakere fra både næringsorganisasjonene og offentlige myndigheter. Arbeidsgruppen hadde derfor behov for å definere en felles forståelse av begrepene *forebygging* og *kriminalitet*. Disse definisjonene danner grunnlaget for innholdet i mandatet og det videre arbeidet med sårbarheter og tiltak som arbeidsgruppen har jobbet med.

I arbeidet med dette oppdraget har arbeidsgruppen lagt følgende innhold til begrepene *kriminalitet* og *forebygging*:

Kriminalitet: Handlinger som innebærer brudd på en eller flere etaters lover og forskrifter.

Forebygging: Tiltak som skal hindre at brudd på en eller flere etaters lover og forskrifter forekommer.

Arbeidsgruppe “Forebyggende tiltak” i Partsamarbeidet har følgende mandat:

Mandat

Arbeidsgruppen skal:

- identifisere utfordringer og sårbarheter som kan utnyttes gjennom kriminelle handlinger i sjømatnæringen
- kartlegge forebyggende tiltak som kan redusere mulighetsrommet for kriminalitet i sjømatnæringen
- foreslå en prioritering av tiltakene som anbefales gjennomført

1.3 Deltakere

Alle partene i Partssamarbeidet ble invitert til å stille med medlemmer til arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen har bestått av følgende deltakere:

Navn:	Etat / organisasjon:
Ann Rita Hammer	Fiskeridirektoratet
Aud Skrudland	Mattilsynet
Henriette Skaar	Norges Fiskarlag
Erlend Hanssen	Norsk Sjømannsforbund
Marianne Warvik	Sjøfartsdirektoratet
Geir Martin Lerbukt	Sjømatbedriftene
Peter Reinholdtsen	Skatteetaten
Sølvi Åmo Albrigtsen	Skatteetaten
Baard Nenseter	Tolletaten
Carita Skogly	Tolletaten
Remie Bjørge	Tolletaten

Arbeidsgruppen har vært ledet av Baard Nenseter fra Tolletaten.

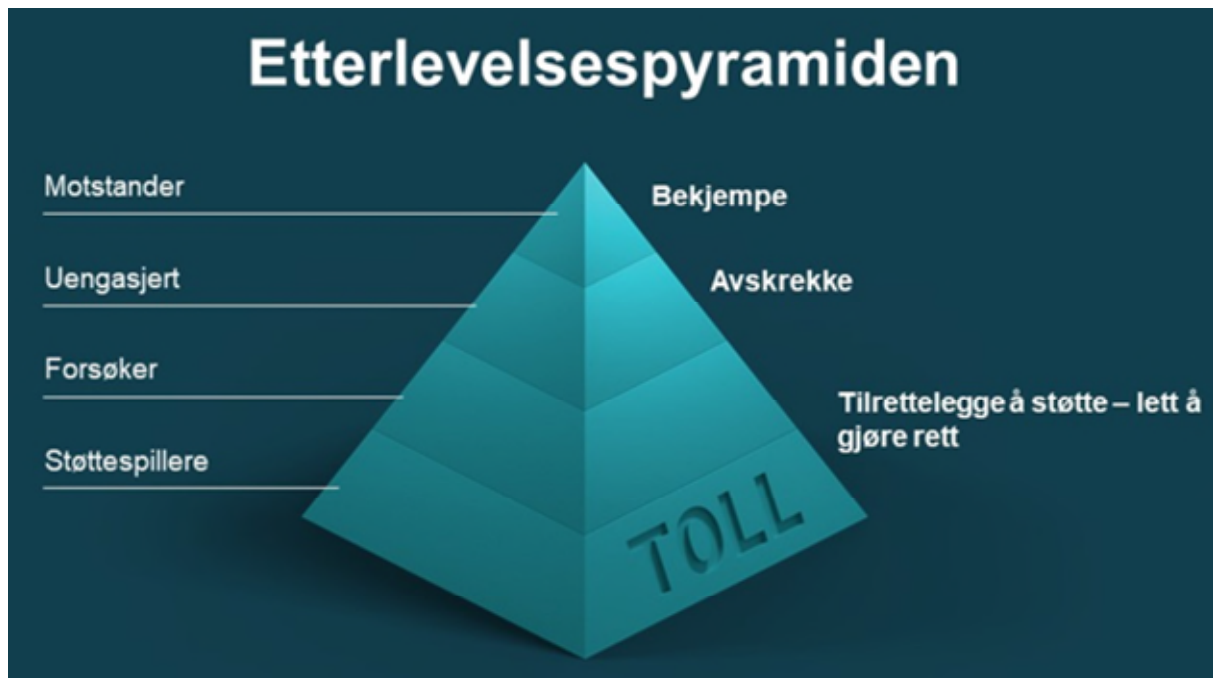
2. Forebygging som metode

Utgangspunktet for kriminalitetsforebygging er at et forvaltningsregime som forebygger lovbrudd, kan spare samfunnet for store kostnader både gjennom økt etterlevelse og mindre behov for kontroll og håndheving. Dette er også tankegangen bak *compliance-by design* og arbeidet med forebyggende regulerings tiltak i fiskeriforvaltningen. Å jobbe forebyggende betyr å være i forkant og å forhindre at noe negativt skjer (Lie, 2015).

I det forebyggende arbeidet snakker vi om proaktive og reaktive forebyggende tiltak mot et gitt problem, der proaktive tiltak er tiltak som skal forhindre at kriminelle handlinger skjer, mens reaktive tiltak skal forhindre at de skjer igjen.

Det finnes mange ulike metoder for å jobbe forebyggende og disse er beskrevet gjennom ulike teorier og modeller. Bjørge (2015) gir en oversikt over forebyggende mekanismer under gitte forutsetninger og virkningen av disse, og peker på ulike modeller for å drive forebygging. Situasjonell eller problemorientert forebygging er en slik modell. Metoden er beskrevet av Knutsson og Søvik (2005). I hovedtrekk går denne metoden ut på å påvise et kontinuerlig problem som er negativt for samfunnet og iverksette tiltak for å endre ulike faktorer eller årsakene til at problemet skjer (Knutsson og Søvik, 2005).

En av oppgavene til arbeidsgruppen er å kartlegge og foreslå en prioritering av forebyggende tiltak som skal bidra til å redusere mulighetsrommet for kriminelle aktører i sjømatnæringen. Arbeidsgruppen har valgt OECDs risikostyringsmodell som strukturering av hvordan vi kan kategorisere aktører. Dette er en modell som er felles standard for myndighetene i Partssamarbeidet og bidrar til en felles forståelse av virkemiddelbruk i ulike segmenter. OECDs etterlevelsespymide er en teoretisk hovedretning som er nyttig for å forklare etterlevelse i ulike segmenter. En av grunntankene i OECDs modell er viktigheten av å differensiere virkemiddelbruk og tiltak mellom ulike segmenter.

Figur 1: Eksempel på etterlevelsespymide som viser ulike virkemiddelbruk mot ulike segmenter. Illustrasjon fra Tolletaten.

Modellen legger vekt på at ulike virkemiddel er effektive mot ulike segmenter. Øverst i etterlevelsespymiden finner vi aktører som bevisst eller grovt uaktsomt har bestemt seg for å ikke etterleve. I dette segmentet finner vi for eksempel kriminelle som ikke har noen intensjon om å følge reglene. Modellen antar at disse vil forsøke å unndra selv om risikoen for å bli tatt er stor. For dette segmentet er strenge virkemidler, som kontroll og rettslig forfølgelse, antatt å være et effektivt virkemiddel.

På segmentet under befinner det seg aktører som ikke ønsker å etterleve, men som er antatt å kunne påvirkes til bedre etterlevelse ved hjelp av virkemidler som virker avskrekkende og som øker oppdagelsesrisikoen.

De to nederste gruppene ønsker å etterleve, men lykkes i varierende grad. For disse gruppene er forenkling av regelverk og veiledning ansett som effektive virkemidler. Denne type virkemidler er kostnadseffektive siden det krever lite å gjennomføre. Dette er også virkemidler som har et potensiale til å treffe store deler av dette aktørsegmentet. Ifølge OECD bør det derfor være et mål å skape et press nedover i pyramiden slik at flest mulig aktører kan nås med de mest kostnadseffektive virkemidlene.

Forebyggende tiltak skal rettes mot de som i stor grad klarer å etterleve regelverket og de som ønsker å etterleve regelverket, men ikke får det helt til. Det legges i tillegg vekt på at forebyggende

tiltak kan bidra til holdningsendringer, som dermed øker sjansen for å bli en del av aktørsegmentet som forsøker å etterleve myndighetene sitt regelverk.

Kunnskap om hva som forårsaker manglende etterlevelse, er en viktig forutsetning for å kunne innrette innsatsen effektivt mot de aktørene som enten har utfordringer med å etterleve, eller ikke ønsker å etterleve. Hvis en av årsakene er at den informasjonen myndighetene gir ikke er tilstrekkelig, tydelig eller tilgjengelig nok, må vi iverksette tiltak for å informere bedre om regelverket til de næringsdrivende.

Manglende samsvar mellom det folk vil ha, og det de kan få gjennom legitime kanaler kan forklare avvik og kriminalitet. Det har også blitt vektlagt at sosiale normer svekkes i samfunn som legger stor vekt på økonomisk suksess. Det er altså ifølge dette perspektivet ikke impulskontroll som skaper konformitet og lovdighet, men det er sosiokulturelle og sosioøkonomiske grunner til at avvik og kriminalitet oppstår. Kriminalitet forstås som sosialt ved at det skaper tilhørighet, identitet, deltakelse og mestring (Lomell og Gundhus, 2024, s. 78). Det fremkommer videre at å tilrettelegge for deltakelse, mestring, inkludering og tilhørighet på «ikke-kriminelle» arenaer er et sentralt kriminalitetsforebyggende tiltak.

Vi ser økende tendenser til konspirasjonsteorier og andre former for manglende tillit rundt myndighetenes beslutninger. Det er derfor viktig å bygge tillit mellom myndigheter og næringsutøvere fremover. Denne type tenkning fører gjerne til at man blir skeptiske til myndighetene og har lettere for å bryte regler. Dette rokker til syvende og sist ved hele den tillitsbaserte samfunnsmodellen som Norge har. Det at næringsaktører og myndigheter møtes på en annen, og nøytral, arena vil kunne være med å bygge tillit mellom aktørene.

3. Sårbarheter

3.1 Arbeidsavtaler og mannskapslister

Mangelfulle eller manglende arbeidsavtaler gir muligheter for a-krim og mangelfulle eller manglende mannskapslister gjør at myndighetene ikke vet hvem som er om bord i fiskefartøy.

3.1.1 Arbeidsavtaler

Manglende eller mangelfulle arbeidsavtaler blir rapportert som en sårbarhet i fiskeflåten. Dette gir et handlingsrom for arbeidsgiverne til å utnytte arbeidstakerne (fiskeren), og det skapes uklarhet om hva som er avtalt av vilkår i arbeidsforholdet. Dette har store konsekvenser for den ansatte og i oppfølgingen av eventuelle konflikter i arbeidsforholdet.

I henhold til ILO konvensjonen 188 (Work in Fishing Convention) og norsk lovgivning er det et krav til at alle fiskere som arbeider på et fiskefartøy har en skriftlig arbeidsavtale. For å sikre klare og rettferdige arbeidsforhold har lovverket definert hva arbeidsavtalen skal inneholde, jf. Skipsarbeidsloven (SAL) § 3-1.

Sjøfartsdirektoratet er tilsynsmyndighet og kontrollerer arbeidsavtaler gjennom WFC-tilsyn og ISM-revisjon. WFC-tilsyn på fiskefartøy gjennomføres hvert femte år. ISM-tilsyn/revisjon gjennomføres tre ganger i løpet av en femårs periode. Arbeidsavtaler kontrolleres på alle tilsyn, men det er tidskrevende og til tider utfordrende å kontrollere at arbeidsavtalene er i henhold til gjeldende lovverk.

Etter innføringen av ILO188 og WFC sertifisering av større fiskefartøy så man en bedring i arbeids- og levevilkår, også det som gjelder skriftlige arbeidsavtaler. Men på tross av sertifiseringskrav avdekker tilsyn og kontroller skriftlige arbeidsavtaler som er så mangelfulle at det er utfordrende å finne klarhet i hva som er avtalt.

3.1.2 Mannskapslister

Det er krav til at det skal være mannskapslister om bord i hvert enkelt skip for å vise hvem som til enhver tid har sitt arbeid på fartøyet. Det er også krav om at det skal være en kopi av mannskapslisten på land. Mannskapslisten kan være i elektronisk format. Dette følger av bemanningsforskriften.

Det er kun i forbindelse med kryssing av territorialgrensen at skipsfører pålegges å rapportere til myndighetene hvem som er om bord, noe som gjøres gjennom SafeSeaNet-portalen.

En sårbarhet knyttet til mannskapslister er at det utelukkende er arbeidsgiver som registrerer hvem som er om bord, og kun unntaksvis har rapporteringsplikt videre. Det gir arbeidsgiver et handlingsrom til å benytte arbeidskraft som ikke lovlig kan jobbe på det enkelte fartøy. Tilsyn og kontroller har avdekket mannskap med manglende oppholds- og arbeidstillatelse, manglende kvalifikasjoner/sertifikater som er påkrevd og manglende språkkunnskaper.

En annen sårbarhet ved at offentlige myndigheter i mange tilfeller ikke har tilgang på mannskapslister er knyttet til havari og forlis. Ved en redningsaksjon kan det være avgjørende å vite hvem som er om bord på et fartøy. Med dagens regelverk er det ikke klart hvor mannskapslister kan hentes og hvem som kan gi informasjon om hvem som er om bord i en tidskritisk situasjon.

3.1.3 Registrering i AA-registeret

Fiskerne er i dag ikke registrert i AA-registeret. Manglende registrering skyldes at NAV og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) definerer fiskerne som selvstendig næringsdrivende slik at de ikke blir registreringspliktig. Lottinntekten i fiskeri er definert som næringsinntekt og fiskere som mottar lott defineres som selvstendig næringsdrivende.

Arbeidsgruppen mener det er en sårbarhet at ansatte ikke blir registrert i AA-registeret. Manglende registrering kan gi et handlingsrom for arbeidslivskriminalitet.

3.1.4 Manglende samarbeid og manglende felles oversikt over sjømatnæringen

Det er en påvist sårbarhet at det ikke er et godt nok samarbeid mellom næringsaktørene og offentlige myndigheter. Sektormyndighetene har ansvar for ulike regelverk, men det er ikke satt godt nok i system, og myndighetene og næringsorganisasjonene jobber ikke godt nok sammen. Det kan fremstå som at aktørene og myndighetene mangler en felles regelverksforståelse og har manglende felles kunnskap og næringsinnsikt. God innsikt, felles kunnskap og gjensidig forståelse er viktig for alle partene i Partssamarbeidet.

Etatene snakker for lite med hverandre, og det er behov for mer kunnskap og samarbeid på tvers. Arbeidsgruppen kjenner til at der det finnes brudd på ett regelverk vil det ofte også være brudd på andre områder.

3.2 Underrapportering og feilregistrering av fangster

Kvotereduksjon og nedgang i inntekter for rederier/fartøy øker risikoen for underrapportering og feilregistrering av fangster.

3.2.1 Feilregistrering av fangster ved landing

Manglende registrering og feilregistrering av fangster er en av de største truslene for fiskebestandene og for en bærekraftig forvaltning av fiskebestandene. I NOU 2019: 21 Framtidens fiskerikontroll (s. 29) beskrives utfordringen på følgende måte:

«En korrekt registrering av ressursuttaket er et premiss for bærekraftig forvaltning og høsting av fellesskapets ressurser, samt like konkurransevilkår mellom nasjoner og mellom de enkelte næringsaktørene. For ressurskontrollen er utfordringen å sikre et regnskap over ressursuttaket som samsvarer med virkeligheten.».

Myndigheter og forskere er helt avhengige av at sluttsedler og landingssedler er korrekte siden disse benyttes både til bestandsvurderinger og kvoteavregninger hos den enkelte fisker. Dersom det ikke skrives sluttseddel, hvis sluttseddelen angir for lite fangst eller at sluttseddelen angir uriktig fangst så vil det kunne få store konsekvenser for bestanden, men i tillegg også for kvoteavregning, skatteberegning og for eksempel avgifter som beregnes av verdien påført sluttseddel. Uriktig informasjon på slutt-/landingssedler gir økt handlingsrom for økonomisk kriminalitet, og vanskeliggjør myndighetenes muligheter for forebygging og kontroll.

3.2.2 Misbruk av tillitsbaserte rapporteringssystemer

I NOU 2019: 21 Framtidens fiskerikontroll (s. 30) diskuteres hvordan ansvaret for en bærekraftig forvaltning er delt mellom myndighetene og næringsaktørene.

«I havressursloven § 2 er det slått fast at «dei viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg». Dette innebærer blant annet at det er myndighetene som prioriterer hvordan ressursene skal fordeles og hvem som skal kunne høste dem. Staten har også et ansvar for en bærekraftig forvaltning av ressursene. Det er en forventning om at enkeltpersoner eller enkeltsselskaper som får tillatelse til å høste og dra økonomisk nytte av fellesressursene bygger opp om myndighetenes fiskeriforvaltning. Fiskeriforvaltningen gir stor tillit til næringsaktørene gjennom medbestemmelsesrett og selvangivelse. Med denne tilliten følger også et ansvar. Hittil har dette ansvaret blant annet kommet til uttrykk gjennom høyesterettspraksis som et skjerpet aktsomhetskrav.⁴ RT 1983 s 41».

Det ansvar næringsaktørene har, og som kommer til uttrykk gjennom et skjerpet aktsomhetskrav, innebærer at aktørene må følge de regler som fastsettes av myndighetene. I tillegg til korrekt fangstrapportering, forventes det at de tar ansvar for bærekraftig fiske og respekterer de kvotene som er satt for å sikre langsiktig forvaltning av fiskebestandene. Fiskeriene bygger følgelig på en tillitt til at næringsaktørene følger de til enhver tid gjeldende regler. Flere andre etater har også et tillitsbasert system som innebærer at næringsaktørene egenrapporterer på lovpålagte krav. Feilregistrering og underrapportering av fangst kan undergrave både denne tilliten og forvaltningens mulighet til å opprettholde bærekraftige bestander gjennom nødvendige vurderinger og handlinger som bidrar til en bærekraftig forvaltning av fellesskapets ressurser.

3.2.3 Smugling og feildeklarerer ved eksport

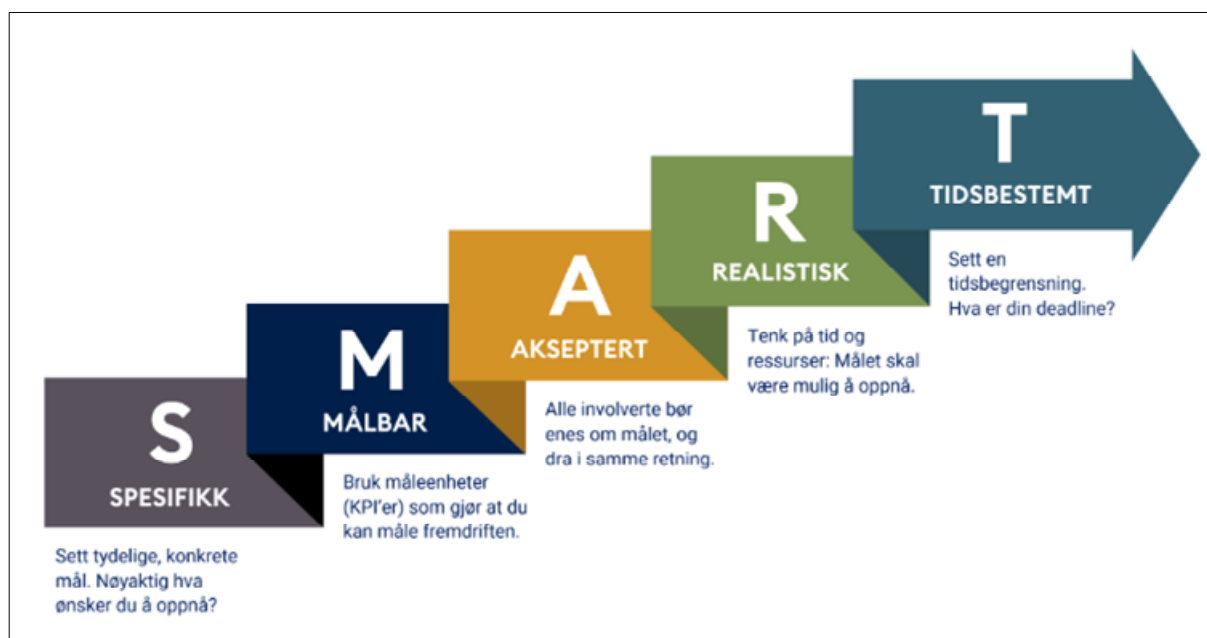
Feilregistrering og underrapportering kan også ha internasjonale konsekvenser ettersom flere bestander deles med andre fiskerinasjoner. Feilregistrering i et land kan føre til ubalanse i forvaltningen av fellesbestander og undergrave en internasjonal bærekraftig forvaltning.

Norge er en av verdens største sjømateksportører, og ca. 95 % av fisken som landes eller oppdrettes i Norge går til eksport. Smugling og feildeklarerer ved eksport av villfanget fisk, kan skjule feilregistrert eller urapportert fisk. Smugling og feildeklarerer ved eksport av oppdrettsfisk, kan skjule overproduksjon eller feilmerket fisk. Smugling og feildeklarerer i en så stor eksportnæring kan medføre betydelige skattetak og konkurransevridning i disfavør av seriøse aktører, i tillegg til miljømessige konsekvenser som overfiske på enkelte arter eller rømming som følge av overproduksjon.

4. Tiltak

4.1 Innledning – SMART-modellen

Arbeidsgruppen har valgt å bruke SMART-modellen for å sikre gode og konkrete tiltak som skal gi resultater. SMART-modellen er sammensatt av de engelske ordene Specific, Mesurable, Actionable, Realistic og Time-based. Hvert foreslåtte tiltak vurderes mot SMART-målene for å finne ut om tiltaket er spesifikt, målbart, akseptabelt, realistisk og mulig å tidsbegrense.

Figur 2: SMART-modellen. Illustrasjon fra INFOMEDIA

SMART-modellen er en anerkjent måte å sette gode mål på. SMART-mål skal være:

Spesifikke: Sett tydelige, reelle mål. Nøyaktig hva ønsker du å oppnå?

Målbare: Målet må være formulert slik at effekten av tiltaket kan måles, så man kan tilpasse fremtidige aktiviteter og enklere oppnå ønsket mål.

Aksepterte: Sørg for at målet faktisk bygger opp under strategien, og at alle involverte parter er enige om å dra i samme retning. Tiltak og effekt kan vurderes oppimot etiske og juridiske dilemmaer og samfunnets beste.

Realistiske: Målene kan være krevende, men må være mulig å oppnå. Sørg for at du har de verktøyene og ressursene du trenger for å nå dem.

Tidsbestemte: Sett en tydelig tidsfrist for når målet skal være nådd. Eventuelt med mindre delmål underveis.

En slik systematisk tilnærming sikrer at tiltakene som blir prioritert, er godt egnet, er gjennomførbare og kan presenteres for videre innsalg. Ofte vil det også være tydelig at ulike tiltak står i et direkte avhengighetsforhold til hverandre: Selv om et tiltak har lav skår, kan det likevel være et godt tiltak i kombinasjon med ett eller flere andre tiltak.

Den viktigste fordelene med å bruke SMART-mål modellen, er at det gir en tydelig plan for både de som skal gjennomføre tiltakene og evaluere dem.

4.2 Arbeidsavtaler og mannskapslister

4.2.1 Øke kompetansen hos tilsynsmyndighetene

For å bedre kunne avdekke brudd på arbeidsavtaler er det behov for økt kompetanse hos tilsynsmyndigheter om gjeldende tariffavtaler og avlønningssystemet som benyttes i fiskerinæringen. Manglende oversikt og kompetanse gjør at arbeidsgiver kan tåkelegge arbeidsavtaler med særavtaler som er i strid med tariff.

Det er krav til at kopi av arbeidstakers arbeidsavtale og tariffavtale som utgjør en del av arbeidsavtalen, er tilgjengelig om bord. Det samme gjelder kopi av kontrakt for andre som har sitt arbeid om bord (selvstendig oppdragstakere), jf. Skipsarbeidsloven (SAL) § 9-6 annet ledd.

Et supplerende tiltak til kompetanseheving er å revidere sjekklister for tilsyn for å bedre tilsynet av arbeidsavtaler om bord.

4.2.2 Krav til standardformular fra Sjøfartsdirektoratet skal også gjelde fiskeflåten

For den delen av den norske flåten som ikke er fiskefartøy, finnes det standardformularer for arbeidsavtaler utarbeidet av Sjøfartsdirektoratet. Arbeidsavtaler i fiskeflåten skal inneholde de samme grunnleggende elementene som for andre fartøy, men det er likevel ikke et krav til at Sjøfartsdirektoratets standardformular skal brukes, jf. Skipsarbeidsloven (SAL) § 3-1.

Et forslag fra arbeidsgruppen er at det innføres krav til at standardformular også skal gjelde for fiskeflåten.

Et standardformular vil gjøre det enklere for arbeidsgiver å oppfylle kravet til arbeidsavtaler. Et standardformular kan også kunne gjøre det enklere for tilsynsmyndighetene å gjennomføre tilsyn og å avdekke brudd.

4.2.3 Regelverksutvikling og opprydning i begreper

Det er behov for en oppdatering i regelverket og regelverksutvikling for å rydde i arbeidsforholdene i fiskerinæringen. Næringen har endret seg, men regelverket har ikke fulgt endringene. Det er for

mange unntaksbestemmelser for fiskerinæringen som gir dårligere betingelser for den ansatte fisker, sammenlignet med andre arbeidstakere.

Det er ulik oppfatning om den ansatte fisker er ansatt eller selvstendig næringsdrivende. Lott regnes som næringsinntekt og hyre ansees som lønn. På samme arbeidsforhold kan fiskeren være både ansatt og selvstendig næringsdrivende, og dette gir en del utfordringer i arbeidsforholdet. Lottinntekten i fiskeri er definert som næringsinntekt og fiskeren defineres som selvstendig næringsdrivende både skatte- og trygdemessig. Dette skaper forvirring og uklarhet rundt sosiale rettigheter for fiskere. Det er uklart både for arbeidsgiver, arbeidstaker og offentlige etater, som mangler overblikk og kompetanse på gjeldende regelverk.

Arbeidsgruppen mener at det bør foretas en grundig gjennomgang av regelverk og praksis på dette området.

4.2.4 Fiskerne som er ansatt, må registreres i AA-registeret

Det bør utredes nærmere hvorfor fiskere som mottar lott ikke blir registrert i AA-registeret. Er dette knyttet til uklart lovverk eller er det andre årsaker? Utredningen må også vurdere om en registrering i AA-registeret av fiskere som mottar lottinntekt, kan påvirke hvilken status lottmottakere har i andre sammenhenger.

Registrering av fiskerne i AA-registeret vil gi bedre oversikt over hvem som i dag arbeider som fiskere og på hvilke fiskefartøy. Spesielt med bakgrunn i at Fiskermanntallet i dag ikke er et fullverdig register over dem som jobber på norske fiskefartøy. I tillegg kan fiskere med bostedsadresse i utlandet ikke registreres i fiskermanntallet. Det er et behov for en vurdering av nåværende regelverk, og et behov for en tydeliggjøring i regelverket for når man som ansatt på fartøy som fisker, skal registreres i AA-registeret og når man ikke skal registreres.

4.2.5 Mannskapslister bør sendes til offentlige myndigheter før havneavgang

Mannskapslister for fiskefartøy bør sendes elektronisk til relevante offentlige myndigheter før avgang fra havn. Det må vurderes nærmere om et slikt tiltak skal differensieres på fartøystørrelse. Det at relevante offentlige myndigheter har tilgang til mannskapslister elektronisk, for eksempel via SafeSeaNet-portalen, gir økte kontrollmuligheter i forhold til å avdekke a-krim i fiskeflåten, herunder brudd på bestemmelser om sertifikater, helsemessig skikkethet, sikkerhetskurs, skattemessig innberetning av lønn, manglende pensjonsinnberetning mv.

4.2.6 Etablere a-krim sjø som undergruppe i a-krim

Det er etablert et formelt samarbeid mellom flere myndigheter med mål om en felles innsats mot arbeidslivskriminalitet (a-krim).

Det har ved flere anledninger blitt løftet frem et behov for tettere samarbeid mellom myndigheter knyttet til det maritime domene, og forslag om å etablere et a-krim sjø samarbeid er fremdeles aktuelt å fremme. Dette kan gjøres ved at man utnytter det eksisterende a-krim miljøet og samler kompetansepersoner i de respektive sentrene som vil ha dette som fagområde.

Aktørene, tilretteleggere, trender og moduser innen a-krim sjø og a-krim land vil i stort ha store likhetstrekk, og det anses derfor som fornuftig at det etableres et samarbeid i de eksisterende a-krimsentrene og i de uformelle a-krimssamarbeidene utenfor sentrene.

Som et eksempel kan det nevnes at a-krimsenteret i Vestland ønsker å bidra til å styrke oppfølgingen av sjømatnæringen, som en stor og viktig bransje regionalt. Dette gjøres blant annet ved at senteret øker sin kompetanse på relevante næringsområder, hjemmelsgrunnlag, etterretning og mulighet for deling av informasjon, og samarbeid med andre myndigheter.

4.3 Underrapportering og feilregistrering av fangster

4.3.1 Opplæring og kurs

Opplæring og kurs har en sentral rolle i å forebygge problemer og utfordringer innen fiskerinæringen, spesielt med tanke på å unngå brudd på regelverket. Opplæring og kurs gir aktører i næringen muligheten til å bygge kompetanse og bidrar til å redusere risiko og fremme bærekraftig utvikling.

Det er i dag svært enkelt å bli en del av fiskerinæringen, det kreves i utgangspunktet ingen forkunnskaper eller dokumentert kunnskap av noe slag. Dagens fiskerinæring er mer kompleks enn den var tidligere, med krav om større digital kunnskap og mye regelverk og reguleringer å forholde seg til. Tidligere foregikk opplæring i både regelverk og faglære fra fisker til fisker. Det var sjelden at en person uten noe som helst kjennskap til fiskerinæringen ble fisker. Nå skjer det oftere. Det betyr at det er fravær av artskunnskap, reguleringskunnskap og kunnskap om andre lovkrav som er helt avgjørende for å sikre en god og bærekraftig forvaltning og høsting. Arbeidsgruppen er derfor av den formening at opplæring er essensielt for å både forstå forvaltningen og klare å navigere i et svært regelstyrt næringsområde.

Opplæring og kurs kan gjennomføres på flere måter. Arbeidsgruppen vil konkret foreslå følgende:

- Skolebesøk (tilpasset til videregående opplæring og utdanning på universitets-/høyskolenivå)
- E-læringskurs
- Webinar
- Medlemsmøter
- Digitale spørretimer

Oppsummert er opplæring og kurs avgjørende forebyggende tiltak som skaper verdier på flere nivåer. Ved å investere i kunnskap og ferdigheter styrkes både individer, virksomheter og samfunnet som helhet.

4.3.2 Bruk av mentor

En mentorordning i fiskerinæringen kan være et effektivt forebyggende tiltak mot kriminalitet og uønsket adferd. Det bør vurderes som et lavterskeltiltak i samarbeid med sentrale aktører som Norges Fiskarlag. Ved å koble erfarne, lovlydige fiskere med nykommere i næringen – særlig unge fiskere, kan det etableres en trygg og tillitsbasert arena for kunnskapsdeling, verdiformidling og støtte.

Mentorer vil kunne bidra med praktisk veiledning knyttet til blant annet regelverk, økonomi, dokumentasjonskrav, HMS og etiske vurderinger. De kan samtidig fungere som gode rollemodeller som bygger en kultur for åpenhet og ansvar.

En mentorordning kan bidra til å redusere risikoen for ubevisste eller bevisste lovbrudd, det styrker sosial kontroll internt i næringen, og gir nykommere i sjømatnæringen nødvendig trygghet i møte med en kompleks og ofte krevende næring. I tillegg har erfarne fiskere en verdifull rolle i å bidra til rekruttering og profesjonalisering av neste generasjon. På sikt vil en mentorordning kunne styrke

integriteten og omdømmet til fiskerinæringen, og bidra til en mer bærekraftig og ansvarlig forvaltning av både menneskelige og viltlevende marine ressurser.

Innretning av en mentorordning må skje i samarbeid med fiskeriorganisasjonene.

4.3.3 Informasjonstiltak – holdningskampanjer

Kontrollmyndighetene har vanskeligheter med å få kontroll med ulovlig salg via sosiale medier (SoMe). Dette har flere og sammensatte årsaker. Aktørene er ukjente, det kan være små kvanta eller små verdier der kontroll ikke blir prioritert, ukjent oppholdssted på aktørene m.m. Felles for disse er at de i hovedsak selger til private kunder eller til Horeca-markedet (hotell, restaurant og catering).

En felles kampanje fra næringsaktørene, eventuelt i samarbeid med relevante myndigheter, kan for eksempel ha søkelys på bærekraft og hygiene, der man gjør oppmerksom på at du som forbruker er medansvarlig for skattesvindel, matsvindel og ulovlig ressursuttak. Arbeidsgruppen tror dette vil gi bedre effekter og økt etterlevelse i større grad enn om myndighetene alene går ut med slike kampanjer.

Målet med holdningskampanjer er å påvirke holdninger og adferd hos bestemte målgrupper. Identifiserte målgrupper for underrapportering og feilregistrering av fangster kan inkludere både fiskere, fiskemottak og andre aktører i verdikjeden. Det er viktig å formulere et budskap som tydelig kommuniserer viktigheten av korrekt rapportering og de negative konsekvensene av feilregistrering.

Ulike kanaler kan være Facebook, Instagram og X der næringsorganisasjonene og myndighetene kan dele historier, fakta og videoer som engasjerer og informerer. I tillegg kan vi bruke lokalaviser, radio og TV for å spre budskapet til et bredere publikum. Personlige historier fra fiskere som har opplevd positive endringer ved korrekt rapportering kan være viktige for å endre holdninger og adferd i fiskerinæringen.

Samarbeid med nøkkelaktører fra bransjeorganisasjoner og myndigheter sikrer at slike kampanjer når ut til alle relevante aktører, samt at det gir støtte og legitimitet fra bransjeorganisasjonene.

4.3.4 Podkast-episoder om fiskerikriminalitet

En podkast med forskjellige temaer knyttet til fiskerikriminalitet kan nå ut med viktig informasjon til ulike grupper. Målgruppen for ulike temaer i en podkast kan være aktører i sjømatnæringen, fiskere, sjømatindustrien, forbrukere, miljøorganisasjoner, myndigheter, samt de som jobber med digital handel og e-handel. Podkasten kan også appellere til personer som er interesserte i bærekraft, forbrukerbeskyttelse og lovgivning rundt ulovlig handel på nettet.

Gjennom ulike temaer kan podkasten gi et bredt og informativt bilde av utfordringene knyttet til fiskerikriminalitet, for eksempel ulovlig salg av fisk via sosiale medier. Det kan også være en viktig plattform for å diskutere løsninger og fremtidige tiltak som kan bidra til å beskytte både fiskebestander og markedet for lovlig sjømat.

For å komme raskt i gang med dette tiltaket, kan man starte med episoder i allerede eksisterende podkaster, for eksempel Norges Fiskarlag sin podkast "Jeg kan ingenting om fisk".

4.4 Andre typer tiltak - mediestrategi

Bruk av media kan gi en god forebyggende effekt ved at næringsorganisasjonene og myndighetene fronter felles saker og temaer i media. Arbeidsgruppen anbefaler at Partssamarbeidet lager en

mediestrategi for å identifisere temaer/saker der partene i fellesskap kan ha et felles budskap i arbeidet med å forebygge kriminalitet i sjømatnæringen. Det kan være lurt å finne de “gode historiene”.

Arbeidsgruppen anbefaler at arbeidet med mediestrategien startes opp relativt raskt fordi en mediestrategi også kan benyttes for å promotere arbeidene med de andre tiltakene. Samtidig bør arbeidet med en felles mediestrategi for Partssamarbeidet ha et langsiktig perspektiv.

Eksempel på en mal for mediestrategi ligger i vedlagt.

4.5 Oppsummering av tiltak med vekting og prioritering

4.5.1 Vekting

En viktig del av arbeidet med implementering av forebyggende tiltak er å fremheve næringens suksesshistorier. Ved å trekke frem de gode historiene gjennom et samarbeid mellom myndighetene og næringen, sendes det et viktig signal om at samarbeidet er fruktbart, samtidig som det bidrar til å styrke tiltakenes legitimitet. Det vil også kunne styrke næringens omdømme og inspirere til videre samarbeid, samt utvikling av gode forebyggende strategier i et felles arbeid mot fiskerikriminalitet.

For å kunne prioritere mellom tiltakene, har vi gjort en vurdering på overordnet nivå av effekten av de ulike tiltakene og ressursbruken for partene i Partssamarbeidet. Kategorien effekt av tiltak er delt inn i en firedelt skala fra lav til svært god, mens kategorien ressursinnsats er delt inn i en firedelt skala fra lav til svært høy.

Tiltak	Effekt av tiltak	Ressursinnsats	Kommentar
Øke kompetansen hos tilsynsmyndighetene	God	Middels til høy	Rett kompetanse på rett plass hos tilsynsmyndighetene er viktig for å forebygge og avdekke kriminalitet.
Krav til standardformular fra Sjøfartsdirektoratet skal også gjelde fiskeflåten	God	Lav til middels	Standardformularer gjør det enklere å etterleve.
Regelverksutvikling og opprydning i begreper	Svært god	Middels til høy	Regelverksforenklinger kan virke forebyggende ved at det blir enklere å forstå og etterleve.
Fiskerne som er ansatt, må registreres i AA-registeret	God	Lav til middels	Godt forebyggende tiltak fordi data er registrert hos myndighetene.
Mannskapslister sendes til offentlige myndigheter før havneavgang	God til svært god	Lav til middels	Godt forebyggende tiltak fordi data er registrert hos myndighetene.
Etablere A-krim sjø som undergruppe i A-krim	God til svært god	Høy	Viktig tiltak for å sette kriminalitet i sjømatnæringen i fokus i a-krimssamarbeidet.
Opplæring og kurs	Svært god	Middels	Opplæringstiltak anses å være gode forebyggende tiltak. Her kan næringsorganisasjonene og myndighetene vise at de jobber sammen for økt etterlevelse. Kan også ha ringvirkningseffekter.

Bruk av mentor	God	Lav til middels	Vil være effektiv for dem som har en god mentor.
Informasjonstiltak – holdningskampanjer	Middels til god	Lav til middels	Viktig med spissede og målrettede tiltak for å treffe ønsket målgruppe. Kan også ha ringvirkningseffekter.
Podkast-episoder om fiskerikriminalitet	Middels til god	Lav	Tiltak som er «inn i tiden». Med «riktige» gjester og temaer kan podkaster ha god effekt. Kan også ha ringvirkningseffekter.
Mediestrategi for Partssamarbeidet	God	Lav	Kan gi god effekt ved at næringsorganisasjonene og myndighetene fronter felles sak i media. Avhengig av at «riktig» sak/tema fremheves.

4.5.2 Prioritering av tiltak

Arbeidsgruppen skiller mellom kortsiktige og langsiktige tiltak i prioriteringen. Med kortsiktige tiltak menes tiltak som kan iverksettes relativt raskt og som ikke krever for mye ressurser å iverksette. Dette er tiltak som kan iverksettes av partene i Partssamarbeidet. Med langsiktige tiltak menes tiltak krever en større ressursinnsats å iverksette, herunder at det kreves ressurser eller beslutninger utover partene i Partssamarbeidet.

I prioriteringen er vekting av effekter og ressurser gjort om til tallskala fra 1-4. Lav effekt er 1 og svært god effekt er 4. Lav ressurs er 4 og svært høy ressurs er 1. Vektingen er produktet av effekt og ressurs.

Noen kortsiktige tiltak med lavere vekting foreslås prioritert foran langsiktige tiltak med høyere vekting fordi vi forventer en raskere effekt av disse tiltakene. Kortsiktige og langsiktige tiltak kan iverksettes parallelt så lenge det er ressurser til det.

Prioritering	Tiltak	Kortsiktig/ langsiktig	Vekting
1	Mannskapslister sendes til offentlige myndigheter før havneavgang	Langsiktig	12,25
1	Opplæring og kurs	Kortsiktig	12
1	Mediestrategi for Partssamarbeidet	Kortsiktig/ langsiktig	12
2	Bruk av mentor	Kortsiktig	10,5
2	Krav til standardformular fra Sjøfartsdirektoratet skal også gjelde fiskeflåten	Langsiktig	10,5
2	Fiskerne som er ansatt, må registreres i AA-registeret	Langsiktig	10,5
2	Podkast-episoder om fiskerikriminalitet	Kortsiktig	10
2	Regelverksutvikling og opprydning i begreper	Langsiktig	10
3	Informasjonstiltak – holdningskampanjer	Kortsiktig	8,75
4	Øke kompetansen hos tilsynsmyndighetene	Kortsiktig	7,5
4	Etablere A-krim sjø som undergruppe i A-krim	Langsiktig	7

5. Effektmåling

Effekten av tiltak bør kunne måles slik at man kan tilpasse fremtidige aktiviteter og enklere oppnå ønsket mål.

Det er viktig å finne en evalueringsmetode for forebyggende tiltak. Når vi har et omforent bilde av sammenhengen mellom tiltakene og de målene vi ønsker å oppnå, kan vi gå i gang med å beskrive hva som skal måles:

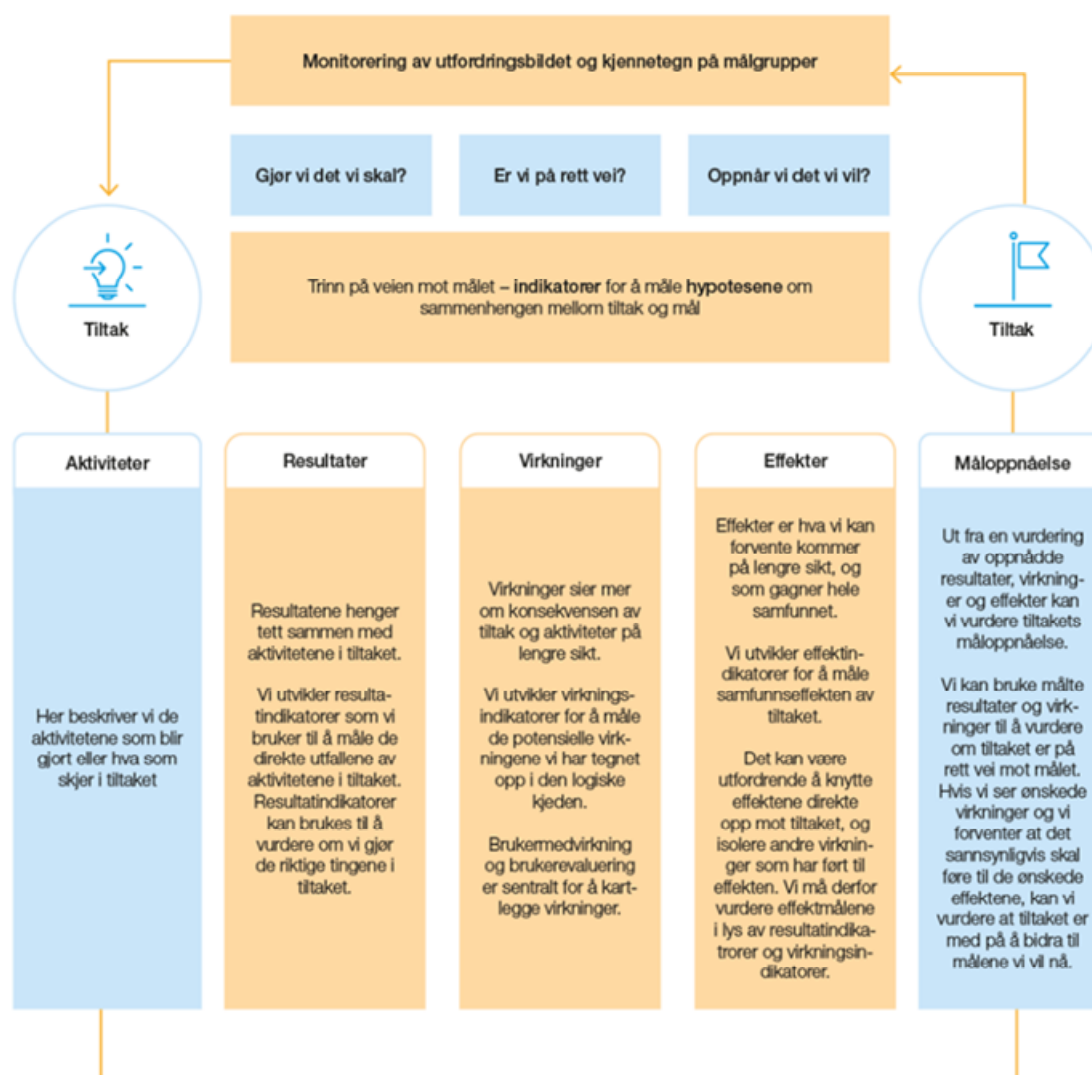
1. Hva ønsker vi å si noe om?
2. Hva kan vi måle som gir oss en indikasjon på det vi ønsker å si noe om?

Det kan være lurt å skille mellom ulike indikatortyper, for å sortere mellom det vi kan forvente at endres på kort sikt, og hva som endres på lengre sikt. Videre bør vi skille mellom indikatorer som måler tiltaket i seg selv, og indikatorer som måler endringer hos målgruppene for tiltakene.

Resultatindikatorer måler det som enkelt lar seg telle, og som sier noe om omfanget av tiltaket. Dette er indikatorer som måler resultatet av aktiviteten i tiltaket, for eksempel hvor mange deltakere som har vært med på en aktivitet.

Virkningsindikatorer sier noe mer om konsekvensene av tiltaket. Hvis resultatindikatoren måler antall personer som har deltatt på en aktivitet, kan virkningsindikatoren for eksempel måle om deltakeren har tilegnet seg kompetanse/erfaring som er nødvendig i form av en evaluering/test.

Effektindikatorer er relatert til de overordnede samfunnsmålene for tiltaket, og er gjerne tett knyttet til utfordringsbildet vi ønsker å endre på. Det kan være mer utfordrende å måle fordi det ofte er flere forhold som påvirker det vi ønsker å oppnå.

Figur 2: Effektmåling og indikatorer.

Eksempler på effektmålinger:

- Antall deltakere på e-læringskurs og webinarer.
- Antall visninger og engasjement på sosiale medier.
- Antall artikler og medieoppslag om forebyggende tiltak.
- Tilbakemeldinger fra aktører i næringen om nytteverdien av tiltakene.
- Hvor mange deltar på spørretimer - evaluering
- Hvor mange tar i bruk mentorer -
- Holdningskampanjer – hvor mange «klikk» på facebook/Instagram – hvem har klikket seg videre til nettsiden

6. Kilder

Bjørge, T. 2015. Forebygging av kriminalitet. Universitetsforlaget

Knutsson J og Søvik K. E. 2005. Problemorientert politiarbeid i teori og praksis. *PHS-forskning, 2005:1* Politihøgskolen, Oslo.

Lie, E. M. 2015. I forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid, Gyldendal, Oslo.

Lomell, H.M og Gundhus, H.O.I 2024, Kriminalitetsforebygging, teorier og praksiser, Universitetsforlaget, Oslo.

NOU 2019: 21, Framtidens fiskerikontroll

[oppdagelsesrisiko.pdf](#)

7. Vedlegg

I dette vedlegget til rapporten kommer utfyllende tekst og tilleggskommentarer fra arbeidsgruppen som supplerer innholdet i rapporten.

Til kapittel 2 Forebygging som metode:

NOU 2019:21 Fremtidens fiskerikontroll presenterer også Johan H. Andresen sin ansvarlighetsskala.

“Lederen av etikkrådet og styreleder og eier i investeringsselskapet Ferd, Johan H. Andresen, har introdusert ideen om en ansvarlighetsskala, som grupperer næringsaktører i seks kategorier avhengig av holdninger til etterlevelse og ansvarlighet, se figur 3.1. Ansvarlighetsskalaen er basert på en antagelse om at etterlevelse av myndighetskrav alene ikke nødvendigvis vil gi det optimale resultatet, for verken næring eller forvaltning. Andresens argument er at aktører som ønsker å skape positive forandringer og utfordrer normer, kan skape større verdier både for seg selv og samfunnet.

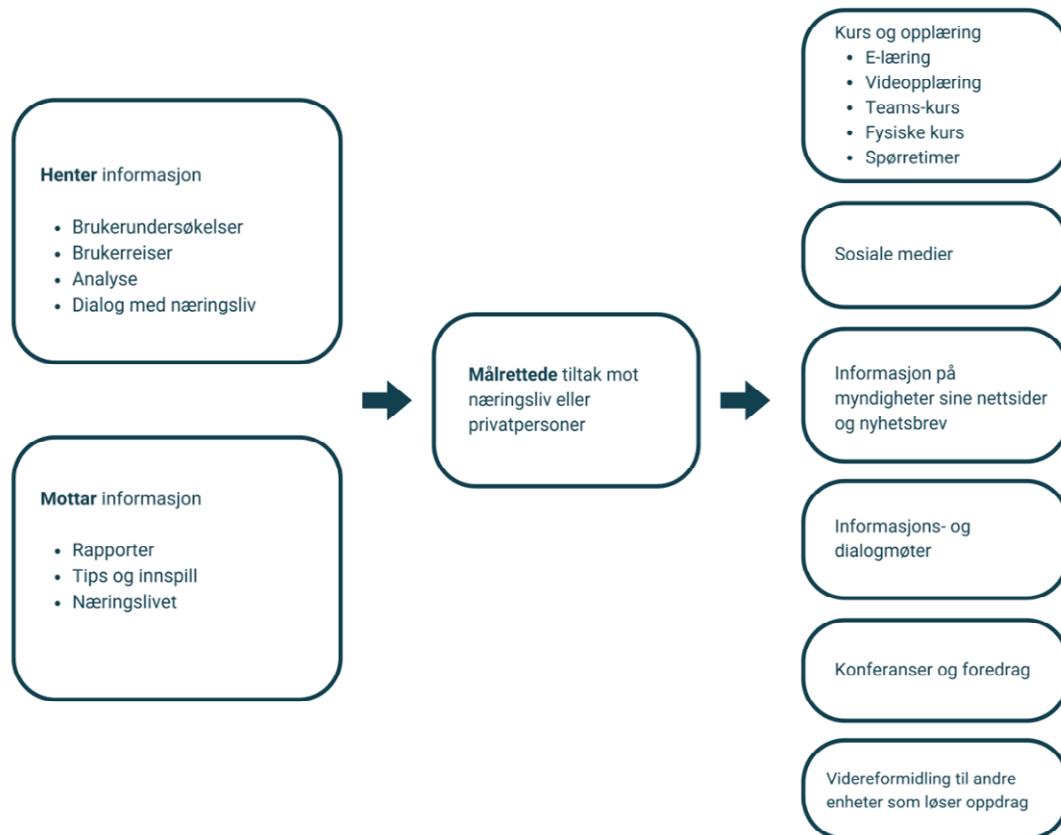

Figur 3.1 Johan H Andresens ansvarlighetsskala

Kilde: Johan H. Andresen (2018) Presentasjon på NORSIRK-frokosten 23. mai

Poenget med å trekke fram en slik ansvarlighetsskala er at nye krav og forventninger til ansvarlighet fra andre lands myndigheter eller markedsaktører kan gå lenger enn det som kreves av norsk lovgivning. Det kan også være gevinster ved å vise større ansvarlighet enn det som er påkrevd i dag. Et samarbeid med norske myndigheter om å dokumentere bærekraft og lovlighet vil kunne gi næringen et konkurransefortrinn i markedet.” (Side 30)

Til kapittel 4 Tiltak:

Modell for målrettede tiltak.

Til kapittel 4.2

Det er etablert et formelt samarbeid mellom flere myndigheter med mål om en felles innsats mot arbeidslivskriminalitet (a-krim). I den forbindelse er det gitt en forskrift som regulerer deling av opplysninger i det tverretatlige samarbeidet:

Forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (a-kriminformasjonsforskriften) - Lovdata

Av forskriftens § 3 fremgår det nærmere om regler for deling av taushetsbelagte opplysninger:

Når det er nødvendig for å løse oppgaver som er lagt til mottaker- eller avsenderorganet, og som gjelder å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere lovbrudd som kan gi dårligere arbeidsvilkår, krenke arbeidstakers rettigheter, skade konkurransen i næringslivet eller medføre misbruk av skatte-, avgifts- eller velferdsordninger, kan følgende organer dele opplysninger med hverandre uten hinder av taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13:

- a. Arbeids- og velferdsetaten
- b. Arbeidstilsynet
- c. Det lokale el-tilsyn
- d. Fiskeridirektoratet
- e. Fylkeskommuner eller kommuner som inngår i et etablert a-krimssamarbeid

- f. Kystvakten
- g. Mattilsynet
- h. Sjøfartsdirektoratet
- i. Statens vegvesen
- j. Utlendingsdirektoratet
- k. Statens innkrevingssentral, Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav og øvrige innkrevingmyndigheter under Skatteetaten når de er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven
- l. Politiet når de utfører forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål.

Organene nevnt i første punktum kan på samme vilkår dele slike opplysninger med Skatteetaten, Tolletaten, politiet og medarbeidere i Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES).

Tilretteleggere er et vesentlig element i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, og således også innen sjømatnæringen. Dersom man ser hen til f.eks. bemanningsbyrå, og kategoriserer dem som mulige tilretteleggere, er det grunn til å anta at det vil være hensiktsmessig å:

- Kartlegge omfanget av innleie i næringen
- Kartlegge hvilke aktører som tilbyr utleie av bemanning
 - o Et særskilt fokus på utenlandske bemanningsselskaper anses for å være fornuftig, herunder selskapsstrukturene NUF og UAB
- Kartlegge om de virksomheter som tilbyr utleie er integrert i en større selskapsstruktur i næringskjeden, og hvordan dette eventuelt påvirker arbeidsvilkårene for de ansatte som leies ut
- Foregår det andre samarbeidsavtaler mellom utleievirksomhetene og fartøy
- Kartlegge om det foregår arbeidslivskriminalitet knyttet til utleie/innleie:
 - o Opereres det med flere arbeidsavtaler?
 - o Forekommer det payback ordninger
 - o Arbeider de ansatte i henhold til stillingsbeskrivelse i avtale?
 - o m.m
- Undersøke om de virksomhetene som tilbyr utleie har tilstrekkelig med kompetanse innen næringens regelverk
- Om innleieregelverket følges
- Undersøke hvilke betingelser som følger den ansatte ved utleie
- Anbefale tilsyn (Arbeidstilsynet) av de virksomheter som driver utleie til næringen
- Opplæring/kampanje rettet mot næringen hvor fokuset er regelverk knyttet til innleie anses for å være et fornuftig tiltak

For å være i stand til å kartlegge eventuelle profesjonelle tilretteleggere innen arbeidslivskriminalitet i næringen anses det tverretatlige og tverrfaglige samarbeidet som suksesskriterier. Det anbefales derfor at det etableres en tverrfaglig og tverretatlig gruppe som identifiserer hvilke områder i næringen som sannsynligvis har behov for tilretteleggere, og deretter utvikler passende tiltak.

Til kapittel 4.3

Her er noen av de viktigste fordelene ved å bruke **opplæring og kurs** som forebyggende tiltak innen fiskerinæringen:

1. Forebygger regelverksbrudd

En av de mest direkte fordelene ved opplæring er økt forståelse av lover og regler som gjelder for fiskeri- og sjømatnæringen. Dette inkluderer alt fra kvotereguleringer og rapporteringskrav til krav om sporbarhet og hygiene. Gjennom grundig opplæring kan aktører sikre at de opererer i tråd med gjeldende regelverk, noe som reduserer risikoen for bøter, rettslige problemer og tap av tillatelse. I tillegg er dokumentasjon på korrekt håndtering og sporing gjennom produksjonskjedene noe som kjøperne i større grad etterspør.

2. Øker produktiviteten

Når fiskere, oppdrettere og kjøpere har nødvendig kompetanse, blir de mer effektive i sitt arbeid. Kurs og opplæring bidrar til å utvikle ferdigheter som optimal bruk av teknologi, bedre fiskehåndtering og effektiv logistikk. Dette gir høyere kvalitet på sluttproduktene og økt lønnsomhet.

3. Reduserer kostnader knyttet til feil

Manglende kunnskap kan føre til feil som overfiske, feilrapportering eller brudd på kvalitetsstandarter. Disse feilene kan bli kostbare, både i form av bøter og tapte markedsmuligheter. Forebyggende opplæring sikrer at alle aktører i verdikjeden forstår viktigheten av korrekt praksis, noe som bidrar til å redusere risikoen for slike problemer.

4. Fremmer bærekraftig utvikling

Kurs og opplæring gir mulighet for å holde seg oppdatert på beste praksis innen bærekraftig fiskeri og havbruk. Dette er avgjørende for å sikre langsiktig tilgang til ressursene og opprettholde Norges posisjon som en ledende leverandør av bærekraftig sjømat.

5. Styrker arbeidsmiljøet

Opplæring som setter søkelys på sikkerhet, samarbeid og kommunikasjon kan bidra til å skape et tryggere og mer inkluderende arbeidsmiljø. Dette er spesielt viktig i fiskerinæringen, hvor mange jobber under krevende forhold på sjøen og der de ansatte er fra mange ulike nasjoner.

6. Fremmer personlig utvikling

Opplæring og kurs gir individer mulighet til å utvikle seg personlig og profesjonelt. Dette øker selvilliten og selvfølelsen, noe som igjen kan ha positive ringvirkninger for hele arbeidslaget.

7. Bygger en kultur for etterlevelse

Ved å prioritere opplæring skapes en kultur der det er naturlig å fokusere på etterlevelse av regelverk og beste praksis. Opplæring vil også gi en større forståelse for hvorfor regelverket er utformet slik det er. Dette styrker omdømmet til virksomheter i fiskerinæringen og gir dem et konkurransefortrinn.

8. Forebygger brudd på regelverket

Gjennom opplæring i relevante lover og forskrifter kan aktører sikre at de opererer innenfor lovens rammer og opprettholder høye standarder. Dette reduserer risikoen for rettslige problemer og bidrar til å bygge tillit hos myndigheter, kunder og samarbeidspartnere. Det er også viktig å påpeke at kunnskap om hensikten bak regelverket i seg selv vil være viktig å ta med seg.

9. Forbedrer kvalitet og kundetilfredshet

Ansatte og aktører som har god opplæring, leverer sjømatprodukter av høy kvalitet. Dette øker kundetilfredsheten og bidrar til å styrke Norges omdømme som en leverandør av verdensledende sjømat.

10. Skaper en robust næring

Til slutt bidrar forebyggende opplæring og kurs til å bygge en robust fiskerinæring som kan takle kriser, endringer i regelverk og uforutsette hendelser på en effektiv måte. Ved å investere i kompetanseutvikling legger næringen grunnlaget for langsiktig suksess og bærekraftig vekst.

Om ulike tiltak knyttet til opplæring og kurs:

Et viktig tiltak for å styrke kunnskapen om bærekraftig forvaltning og forebygging av fiskerikriminalitet og arbeidslivskriminalitet er å introdusere opplæring og bevisstgjøring tidlig i utdanningsløpet. Fiske og fangst finnes i dag som utdanningstilbud ved 157 ulike studiesteder. Skolebesøk til de skolene som tilbyr fiske- og fangstutdanning vil gi unge mennesker på vei inn i næringen en praktisk forståelse av viktigheten av å operere innenfor fastsatte regler. Dette er avgjørende for å bygge en generasjon som er bevisst sitt ansvar som næringsaktør.

Arbeidsgruppen mener det er viktig at slike skolebesøk skjer i samarbeid mellom de ulike organisasjonene og myndigheter/etater i fiskerinæringen. Et slikt samarbeid vil bidra til en helhetlig tilnærming, og vil gi elevene innsikt i hvordan aktørene arbeider sammen for å sikre en bærekraftig forvaltning av fellesskapets ressurser. Et slikt tverretattlig (tverrfaglig samarbeid kan bidra til å styrke næringens integritet og legitimitet.

Et viktig tiltak for å sikre at næringsaktørene er oppdatert på gjeldende regelverk, er å tilby e-læringskurs som gir enkel og fleksibel tilgang til regelverket.

Fiskeriregelverket er i hovedsak basert på fullmaktslovgivning og endres raskt, derfor er det avgjørende at næringsaktørene har kontinuerlig tilgang til oppdatert informasjon.

E-læringskurs/webinarer kan sikre at næringsaktørene bedre forstår de underliggende prinsippene for bærekraftig forvaltning og vil således være et viktig forebyggende tiltak.

E-læringskurs/webinarer vil kunne være et viktig verktøy for å fremme en kultur av læring og ansvarlighet i sjømatnæringen, og i så måte viktig for å kunne møte de raske endringene i regelverket og sikre en bærekraftig forvaltning av bestandene.

Spørretime er et virkemiddel myndighetene kan bruke for å møte sjømatnæringen sine behov. I disse sesjonene kan sjømatnæringen stille direkte spørsmål til fagpersoner fra myndighetene. Spørsmålene kan sendes inn på forhånd eller stilles direkte under spørretimen. Spørretimer er med på å skape stor grad av samhandling.

Spørretime kan holdes via teams, dette gjør det mulig for mange deltakere fra ulike geografiske områder å delta. Det kan delta mellom 30 til 50 deltakere på en spørretime. Lenke til arrangementet kan deles på en hvilken som helst nettside, slik at brukeren enkelt kan melde seg på. De får rask tilbakemelding om de er påmeldt eller om de må stå på venteliste.

Her er noen elementer som kan styrke bruken av **informasjonstiltak og holdningskampanjer**:

1. Økt bevissthet om risikoer: Ved å fokusere på konsekvensene av ulovlig salg, som skattesvindel, matsvindel og ulovlig ressursuttak, kan man få forbrukere til å forstå at deres valg som forbruker også har betydning for samfunnet. Dette kan inkludere dårlig hygienep praksis som kan påvirke helse, i tillegg til de økonomiske og etiske konsekvensene av å kjøpe fra ukjente eller ulovlige aktører.
2. Samfunnsansvar: Når kampanjen kommer fra bransjeaktørene selv, fremstår den som en mer legitim og samfunnsbevisst tilnærming. Folk er ofte mer mottakelige for budskap som kommer fra aktører de allerede stoler på eller har et forhold til.
3. Høy synlighet på sosiale medier: Bruken av samme kanaler som de ulovlige aktørene benytter seg av, vil kunne nå ut til målgruppen på en effektiv måte. Informasjonen må være lett tilgjengelig og lettfattelig, for å engasjere både unge og voksne forbrukere.
4. Oppfordring til ansvarlighet: En kampanje kan inneholde konkrete tips til forbrukerne om hvordan de kan unngå å bidra til ulovlig salg. Dette kan være informasjon om hvordan de kan kjenne igjen pålitelige selgere, hvordan de kan stille spørsmål om opprinnelse og kvalitet på produkter, og hvordan de kan rapportere mistenkelige salg.
5. Bærekraft som en motvekt til ulovlig ressursuttak: Forbrukere blir mer og mer bevisste på bærekraft og miljøpåvirkning. Å vise hvordan ulovlig salg kan ha negativ innvirkning på bærekraftige ressurser og miljøet kan bidra til å mobilisere etiske kjøpsbeslutninger.

Ved å bygge på verdier som ansvarlighet, etikk og bærekraft, kan kampanjen skape et sterkere fellesskap for å motarbeide ulovlig salg og samtidig fremme sunnere og mer bevisste forbrukervaner. Det er viktig at kampanjen er tydelig, informativ og enkel å dele, slik at den får størst mulig gjennomslag.

Å bruke fiskeinfluensere på sosiale medier i en holdningskampanje kan være svært effektivt, da disse influenserne har en autentisk og engasjert følgerskare som stoler på deres råd og meninger. Kampanjer kan fokusere på å fremme bevissthet om viktigheten av å etterleve regelverket innen fiskeri, både for å beskytte miljøet, sikre bærekraftige bestander og støtte et ansvarlig marked.

Ved å bruke fiskeinfluensere på SoMe til å promotere ulike temaer, kan man skape større bevissthet og engasjement blant forbrukerne. Influensere har en autentisk tilstedeværelse som kan bidra til å endre holdninger og atferd når det gjelder bærekraftig fiske og lovlig handel med sjømat.

Konkrete temaer for holdningskampanje med fiske-influensere på SoMe:

1. Bærekraftig fiske og ressursforvaltning

- Tema: "Fisk for fremtiden – hvorfor bærekraftig fiske er viktig"
- Beskrivelse: Influensere kan forklare hvordan ulovlig fiske og overfiske påvirker havmiljøet, fiskebestander og lokale økonomier. De kan formidle hvordan man kan bidra til en bærekraftig fremtid ved å følge fiskerireguleringer og støtte ansvarlige leverandører.
- Mål: Øke bevisstheten om hvordan forbrukere kan gjøre ansvarlige valg ved kjøp av sjømat, og hvordan det å følge regelverket beskytter fiskebestander.

2. Sporbarhet og sertifisering

- Tema: "Hvor kommer fisken din fra? – Sporbarhet og sertifisering"

- Beskrivelse: Influenserne kan diskutere viktigheten av sporbarhet i fiskerinæringen og hvordan forbrukere kan sjekke at fisk og sjømat de kjøper er sertifisert for bærekraftig fiske. De kan forklare hvordan man kan kjenne igjen sertifiserte produkter og hvorfor det er viktig for miljøet.
- Mål: Øke forbrukernes bevissthet om hvor fisken kommer fra og hvordan regelverket beskytter både fiskeindustrien og miljøet.

3. Ulovlig fiske og helsefarer

- Tema: "Ulovlig fiske – risiko for helse og miljø"
- Beskrivelse: Kampanjen kan fokusere på farene ved ulovlig fiske, både for miljøet (som utrydningstruede arter) og for folkehelsen (som dårlige oppbevaringsmetoder, farlige kjemikalier eller smitte). Influenserne kan forklare hvorfor det er viktig å unngå ulovlige kilder og støtte lovlige, sertifiserte fiskebedrifter.
- Mål: Skape bevissthet om de negative konsekvensene av å kjøpe ulovlig fisk, både på personlig nivå (helse) og samfunnsnivå (bærekraftig ressursforvaltning).

4. Støtte til lovlige fiskere og sjømatprodusenter

- Tema: "Støtt lovlige fiskere – velg ansvarlig fiskeri"
- Beskrivelse: Influenserne kan fokusere på hvordan forbrukere ved å kjøpe fra lovlige aktører og følge regelverket støtter de som jobber hardt for å levere kvalitetsprodukter og følge bærekraftige praksiser. De kan inkludere intervjuer med ansvarlige fiskere og produsenter som deler sine erfaringer.
- Mål: Oppmuntre følgere til å støtte lovlige aktører som driver med bærekraftig fiske, og dermed bidra til et sunnere havmiljø.

5. Bevissthet om ulovlig salg via sosiale medier

- Tema: "Kjøp ikke fra ukjente kilder – farene ved ulovlig salg av fisk på SoMe"
- Beskrivelse: Influenserne kan advare sine følgere mot ulovlig salg av fisk via sosiale medier, og forklare hvordan ulovlig salg kan føre til problemer som dårlig kvalitet, miljøskader og helsefare. De kan oppfordre til å være bevisst på hvor produktene kommer fra og støtte lovlige kanaler.
- Mål: Redusere etterspørselen etter ulovlig solgt fisk og sjømat, og informere om hvordan forbrukere kan være ansvarlige i sine kjøpsvalg.

6. Regler for sesong og fangstbegrensninger (hummer)

- Tema: "Hvorfor følger vi sesongene? – Beskyttelse av fiskebestander"
- Beskrivelse: Influenserne kan forklare hvorfor det finnes regler for sesongbasert fiske, og hvordan disse hjelper til med å beskytte fiskebestander og sikre bærekraftig handel. De kan informere om hvilke fiskearter som er i sesong og når det er ulovlig å fiske visse arter.
- Mål: Øke forståelsen for hvorfor sesong- og fangstbegrensninger er nødvendige for å sikre sunne fiskebestander og bærekraftig fiske.

7. Fremme sjømat som et sunt og etisk valg

- Tema: "Sjømat – sunt, etisk og bærekraftig"
- Beskrivelse: Influenserne kan bruke sine plattformer til å fremme sjømat som et sunt og etisk valg, og forklare hvordan man kan velge produkter som er både næringsrike og bærekraftige. De kan fokusere på hvordan bærekraftig fiskeri også fremmer sunnere havøkosystemer og mer stabil tilgang på sjømat i fremtiden.
- Mål: Vise forbrukere at bærekraftig sjømat er et sunt, ansvarlig og etisk valg for både deres egen helse og planeten.

8. Mytene om ulovlig fiske og deres konsekvenser

- Tema: "Myter om ulovlig fiske – sannheten bak konsekvensene"
- Beskrivelse: Influenserne kan avkrefte vanlige misforståelser og myter om ulovlig fiske og hva det innebærer. For eksempel kan de forklare at "alle fisker det samme" eller at "det er bare små kvanta som blir solgt ulovlig." De kan dele fakta om hvordan disse praksisene faktisk er ødeleggende på sikt.
- Mål: Korrektur av feilaktige oppfatninger og informere forbrukerne om at ulovlig fiske har alvorlige konsekvenser for både miljøet og lokalsamfunnene.

9. Oppfordring til å sjekke sertifikater og merking

- Tema: "Sjekk merkingene – Er fisken du kjøper bærekraftig?"
- Beskrivelse: Influenserne kan oppfordre sine følgere til å alltid sjekke etter sertifikater som MSC (Marine Stewardship Council) eller ASC (Aquaculture Stewardship Council) når de kjøper sjømat. De kan forklare hvordan disse sertifikatene hjelper forbrukere med å velge produkter som er både lovlige og bærekraftige.
- Mål: Øke forbrukernes bevissthet om merking og sertifikater som viser at produktene er lovlige, ansvarlige og bærekraftige.

Podkasten til Fiskarlaget (*Jeg kan ingenting om fisk*) har som mål å formidle viktige temaer og nyheter relatert til sjømatnæringen, fiskeindustrien og bærekraftig ressursforvaltning. Den gir et innblikk i hverdagen til de som jobber i fiskerinæringen, og belyser både utfordringer og muligheter i bransjen. Den tar også opp aktuelle saker som påvirker både fiskere, produsenter og forbrukere, med fokus på å fremme en bærekraftig og ansvarlig utvikling av sjømatsektoren.

Målgruppe/Lyttere: Målgruppen for podkasten er først og fremst personer som er involvert i sjømatnæringen, som fiskere, produsenter, distributører og andre næringsaktører. Podkasten appellerer også til politikere, beslutningstakere og forbrukere som er interesserte i bærekraft, matsikkerhet og fiskeripolitikk.

Medlemmer av partssamarbeidet kan invitere flere relevante gjester for å få ulike perspektiver på utfordringene knyttet til ulovlig salg av fisk via sosiale medier. Dette kan inkludere:

1. **Politi og kontrollmyndigheter:** For å forklare hvordan ulovlig salg av fisk på SoMe blir håndtert av myndighetene, hvilke tiltak som er nødvendige for å forbedre kontrollen, og hvordan de kan samarbeide med næringslivet for å bekjempe problemet.
2. **Representanter fra fiskerinæringen:** Fiskere, sjømatprodusenter og distributører kan dele erfaringer om hvordan ulovlig salg påvirker deres virksomhet, og hvilke konsekvenser det har for lovlig handel og bærekraftig fiske.
3. **Juridiske eksperter:** Advokater som har spesialisert seg på fiskerirett kan forklare hvilke lover som gjelder for handel med fisk, hvordan de kan håndheves på digitale plattformer, og hvilke rettslige utfordringer som oppstår når salg skjer ulovlig.
4. **Teknologiske eksperter:** Personer som jobber med digitale plattformer eller plattformansvar, kan bidra med innsikt om hvordan sosiale medier brukes til ulovlig salg, og hvilke teknologiske løsninger som kan bidra til å bekjempe dette.
5. **Miljø- og bærekraftseksperter:** For å diskutere hvordan ulovlig salg av fisk kan påvirke bærekraftige bestander og sjømatproduksjon, samt hvordan dette kan hindre fremtidig ansvarlig fiske.
6. **Forbrukerorganisasjoner:** For å belyse hvilke farer ulovlig kjøp via sosiale medier kan medføre for forbrukerne, og hvordan folk kan unngå å bidra til ulovlig salg.

Konkrete temaer som kan diskuteres i podkasten:

1. **Omfanget av ulovlig salg av fisk via SoMe:** Hva er omfanget av ulovlig salg av fisk på plattformer som Facebook, Instagram, Snapchat og TikTok? Hvilke typer fisk og sjømat er det snakk om, og hva er de største risikoene for både forbrukere og næringslivet?
2. **Hvorfor er ulovlig salg av fisk et problem?:** Diskusjon om hvordan ulovlig salg kan påvirke både miljøet og økonomien, inkludert trusselen mot bærekraftige fiskebestander, uetisk fangstmetoder, og risikoen for helseproblemer som følge av dårlig kvalitet eller manglende sporbarhet.
3. **Hvordan skjer ulovlig salg via sosiale medier?:** En gjennomgang av hvordan aktører utnytter plattformer som SoMe for å omgå reguleringer, og hvordan de skjuler sitt ulovlige salg, for eksempel ved å bruke private grupper, krypterte betalinger eller ved å omgå sporbarhet.
4. **Sporbarhet og kvalitet i fiskesalg:** Hva er konsekvensene av å kjøpe fisk uten garantier for opprinnelse, kvalitet og bærekraft? Hvordan kan manglende sporbarhet føre til dårligere produkter og helsefare for forbrukerne?
5. **Hvordan kan myndighetene bekjempe ulovlig salg av fisk på SoMe?:** Hvilke tiltak kan myndighetene og tilsynsorganer sette i verk for å stoppe ulovlig salg på sosiale medier? Er det behov for nye lover og regler, eller bør eksisterende lovgivning styrkes?
6. **Teknologiske løsninger for å hindre ulovlig salg av fisk:** Hvordan kan teknologi som kunstig intelligens (AI) og maskinlæring brukes for å oppdage og fjerne ulovlig innhold raskt på sosiale medieplattformer? Hvilke verktøy kan bransjen bruke for å sikre sporbarhet?
7. **Forbrukernes ansvar:** Hva kan forbrukere gjøre for å sikre at de ikke kjøper ulovlig fisk på sosiale medier? Hvordan kan forbrukere bidra til å redusere ulovlig handel ved å være mer bevisste på hva de kjøper og fra hvem?

8. Bærekraft og etikk i fiskerinæringen: Hvordan kan ulovlig salg av fisk hindre bærekraftig fiske og miljøvern? Hva kan gjøres for å fremme etisk og ansvarlig forbruk i fiskerinæringen, og hvordan kan man skape mer bevissthet rundt dette blant forbrukere?

En podkast som tar for seg ulovlig salg av fisk via sosiale medier kan belyse problemet i sjømatnæringen, der fisk og sjømat selges uten nødvendige sertifikater, opprinnelsesgarantier eller i strid med reguleringene for bærekraftig fiske. Denne typen ulovlig salg kan ha alvorlige konsekvenser for både miljøet, helse og økonomien. Det kan bidra til en økt bevissthet blant både forbrukere og næringsaktører.

Til kapittel 4.4

En mediestrategi kan for eksempel lages etter følgende mal:

1. Målsetting

- Hovedmål: Redusere mulighetsrommet for kriminelle aktører i sjømatnæringen gjennom kunnskapsdeling og mobiliserende tiltak.
- Delmål:
 - Øke bevisstheten om regelverk og etterlevelse blant aktørene i næringen.
 - Fremme åpen dialog og samarbeid mellom myndigheter og næringsorganisasjoner.
 - Styrke kunnskapen om utfordringer og oppgaver i næringen.

2. Målgruppe

- Primærmålgruppe: Aktører i sjømatnæringen (fiskere, bedrifter og kjøpere).
- Sekundærmålgruppe: Offentlige myndigheter, allmennheten.

3. Budskap

- Hovedbudskap: Samarbeid og kunnskapsdeling er nøkkelen til å forebygge kriminalitet i sjømatnæringen.
- Støttebudskap:
 - Regelverk og etterlevelse skaper like konkurransevilkår.
 - Forebyggende tiltak beskytter næringen mot kriminelle handlinger.
 - Åpen dialog og samarbeid styrker næringen.

4. Kommunikasjonskanaler

- Digitale kanaler:
 - Sosiale medier (Facebook, Instagram, LinkedIn): Bruk av «fiskeinfluensere» og unge SoMe-personer for å formidle budskap.
 - E-læringskurs og webinarer: Tilby opplæring og kurs om regelverk og forebyggende tiltak.
 - Podcast: Fiskarlaget sin podcast med gjester som belyser ulike temaer.
- Tradisjonelle medier:
 - Artikler i bransjetidsskrifter og aviser: Fokus på forebyggende tiltak og suksesshistorier.
 - TV og radio: Intervjuer og reportasjer om (felles) tilsynsaktiviteter og gode eksempler fra næringen.
- Direkte kommunikasjon:
 - Skolebesøk: Informere og engasjere unge om regelverk og forebygging.
 - Nyhetsbrev: Regelmessig oppdatering til aktører i næringen om tiltak og resultater.

5. Tiltak og aktiviteter

- Opplæring og kurs:
 - Utvikle og tilby e-læringskurs og webinarer om regelverk og forebyggende tiltak.
 - Organisere skolebesøk for å informere og engasjere unge.
- Informasjonstiltak og holdningskampanjer:
 - Produsere og distribuere informasjonsmateriell om regelverk og forebygging.
 - Bruke «fiskeinfluensere» og unge SoMe-personer til å formidle budskap på sosiale medier.
- Langsiktig mediestrategi:
 - Publisere artikler rettet mot kjøpere og konsumenter for å øke bevisstheten om regelverk og forebygging.
 - Bruke media til å formidle tilsynsaktiviteter og gode historier fra næringen.
 - Sikre klart språk i all kommunikasjon med næringsaktørene.

6. Evaluering

- Målbare indikatorer:
 - Antall deltakere på e-læringskurs og webinarer.
 - Antall visninger og engasjement på sosiale medier.
 - Antall artikler og medieoppslag om forebyggende tiltak.
 - Tilbakemeldinger fra aktører i næringen om nytteverdien av tiltakene.

7. Oppsummering og prioritering

- Prioriter tiltak som har størst potensial for å nå målgruppen og oppnå ønsket effekt.
- Vektlegg aktiviteter som fremmer samarbeid og kunnskapsdeling mellom myndigheter og næringsorganisasjoner.